

Tamko la Mwenyezi Mungu (swt) Kuhusiana na Dalili Zote Zinazotuzunguka katika Tendo la Uumbaji

(Imetafsiriwa)

Mwenyezi Mungu (swt) ameteremsha Aya nyingi zinazoelekeza wanaadamu kuzingatia vyote vinavyowazunguka, kufikiria na kuzingatia maumbile yao, kuwa ni tendo la Uumbaji. Nyingi ya Aya hizo zilitemshwa ndani ya miaka mitatu ya mwanzo tokea kushuka Wahyi. Ilikuwa kwa Aya hizi ndio Mtume wa Mwenyezi Mungu (swt) aliwathaqafisha Masahaba wakubwa (ra) ndani ya Halaqaat (darsa duara) zilizofanyika katika Dar ul Arqam. Ilikuwa ni Aya hizi zinazohusiana na tendo la Uumbaji ambazo zilisimamisha imani ilikokita mizizi ya Masahaba (ra), kiasi kwamba waliwazidi vizazi vyote hadi mwishoni mwake, na kuwa kizazi bora zaidi kuliko vyote.

Kwa kuwa usomaji makini wa Wahyi ulikuwa ndio msingi wa sera ya elimu ya Khilafah, Waislamu walikuwa na uelewa wa maelezo ya Quran juu ya Uumbaji. Ilikuwa ni Aya hizi ambazo ndizo zilizokuwa msingi wa kuimarisha ushindi. Zilitumika kwa kutoa thaqafa kwa kundi la watu na kuwashawishi kuufuata Uislamu. Ilikuwa ni kwa kiwango ambacho raia wa kawaida waliweza kuwashawishi wasio Waislamu. Kwa mfano, Indonesia ni ardhi ya U'shri kwa kuwa Uislamu uliingia kupitia Da'wah ya Waislamu waliokuwa wakifanya biashara na watu wake.

Ni muhimu kuchunguza kwa makini Aya kama hizi, kunufaika na busara zake nyingi, katika wakati ambao kuna wengi katika dunia wanaopotoshwa na makafiri. Lakini bado kuna wengi wanaotafuta ukweli na majibu ya ushawishi kuhusiana na yote yaliowazunguka wanayoyaona katika Uumbaji. Ni fursa kwa Waislamu wanaoishi nchi za Magharibi pamoja na wasio Waislamu. Na pia ni fursa kwa Waislamu katika Ulimwengu wa Waislamu kwa kuwa mitandao ya kijamii imeyafanya mawasiliano kuwezekana katika maeneo makubwa. Haya yote ni kabla ya kurejea kwa Khilafah, ambapo harakati njema kama hizi za kibinafsi zitaungwa mkono na Da'wah ya Dola kwenye Uislamu.

Katika Quran Tukufu, Mwenyezi Mungu (swt) amesema,

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

“Hakika katika kuumbwa kwa mbingu na ardhi, na kukhitalifiana usiku na mchana, na merikebu ambazo hupita baharini kwa viwafaavyo watu, na maji anayoteremsha Mwenyezi Mungu kutoka mbinguni, na kwa hayo akaihuisha ardhi baada ya kufa kwake, na akaeneza humo kila aina ya wanyama; na katika mabadiliko ya pepo, na mawingu yanayo amrisha kupita baina ya mbingu na ardhi, bila shaka zimo ishara kwa watu wanao zingatia.” [TMQ Baqarah: 164].

Mama wa Waumini, Aisha (ra), amesema kuwa Mtume wa Mwenyezi Mungu (saw) wakati aliposoma aya hii, alisema, «وَيَلِّمُنْ قَرَأَهَا وَلَمْ يَتَفَكَّرْ فِيهَا» “Hasara yake kwa yule anayeisoma aya hii na akawa hakuizingatia” [ad-Dar al-Manthur]. Hivyo, Mwenyezi Mungu (swt) na Mtume Wake (saw) wamewataka wanaadamu kuzingatia yote yanayowazunguka. Wakati wanaadamu wanazingatia Uumbaji, nini wanakigundua? Wanagundua mfumo madhubuti (Nidham) unaotawala mambo yote tunayoyahisi. Mambo yote tunayoyahisi yaliyotuzunguka, makubwa na madogo, mepesi na mazito, yana ukomo maalum (Huduud) unaoyatawala. Kuna sheria zinazoyatawala ambazo haziyakiuki na sunnah (mwenendo) ambao umejifunga nayo. Kwa hakika, ni vyenye mipaka na hii ni wazi kwa vitu vyote na sio baadhi.

Zingatia mwenendo wa nyota na sayari. Kuna mbingu na ardhi, ikiwemo nyota na sayari ambazo kila moja ipo katika mzingo katika mfumo maalum. Licha ya ukubwa wao na mzunguko, hazikengeuki kutoka njia yake. Je hii sio nidhamu maalum, yenye mahusiano yaliopangwa na ubora? Zingatia usiku na mchana. Kuna usiku na mchana, mfuatano wao na tofauti katika urefu wao, hali, kiza, mwangaza na nuru, athari yao juu ya kulala na shughuli za kimaisha. Je hakuna nidhamu maalum inayotawala usiku na mchana? Zingatia meli na bahari, Imam Qurtubi amesherehesha katika tafsiri yake: والفلك التي تجري على وجه الماء ووقوفها فوقه مع ثقلها “vinakwenda juu ya maji na kuelea licha ya uzito wake.” Kwa hakika, kuna mpangilio makini kuhusiana na maji na meli, ambapo aina ya chombo cha baharini huelea wakati kitu chenye uzito sawa nacho huzama.

Kisha kuna maji yanayoanguka kama mvua kutoka mawinguni kuja ardhini, kuihuisha ardhi ambapo huhuika baada ya kuwa kame na kuwa imefunikwa kwa ustawi wenye rangi kijani baada ya kuwa imenyauka, ya rangi manjano. Kisha kuna wanyama wanaoenea ardhini, wanaoongezeka, kuzaliana na kutegemea maisha yao kwa kile ambacho ardhi inakitoa, kupitia maji yanayomwagika juu yake. Kisha kuna upepo unaoyaendesha mawingu, kutoa mvua hapa au pale kulingana na nidhamu maalum na mpango usiobatilishwa. Imam Qurtubi amesema, فسأله ابن عباس: هل سمعت كعب الأحمبار يقول في السحاب شيئاً؟ قال: نعم، قال: السحاب غربال المطر، لولا السحاب حين ينزل الماء من السماء لأفسد ما يقع عليه من الأرض
Abbas: Je ulimsikia Ka'ab al-Akhbar akisema chochote kuhusu mawingu? Akasema ndio, akasema: Mawingu ni kama chungio la mvua. Lau sio mawingu wakati mvua inanyesha kutoka mawinguni, ingeliiharibu ardhi pale inaponyesha.”

Tunapohisi na kutambua vyote vilivyotuzunguka, ni wazi kuwa kuna mfumo (nidham). Ndani ya mfumo huo, hakuna fujo wala mvurugano, wala kutoka nje ya mzingo, wala kijani kibichi bila maji, wala bahari katika mahala sipo, wala upepo katika muda usio wake. Ni mfumo uliohabit na makini. Mwenyezi Mungu (swt) amesema,

[مَا تَرَى فِي خُلُقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَاوُتٍ]

“Huoni tafauti yoyote katika uumbaji wa mwingi wa Rehema.” [Surah al-Mulk 67:3]. Ibn Kathir ameielezea, أي: بل هو مصطحب مستو، ليس فيه اختلاف، ولا تنافر، ولا مخالفة، ولا نقص، ولا عيب، ولا خلل
 “Yaani, hufanyika bila kuwa na dosari, huenda sambamba kwa uzani wa usawa, bila kutengana, wala kugongana, wala kuhitalifiana, wala kuwepo upungufu, wala kasoro au ila.”

Hivyo tunaona kuwa mambo yote yaliotuzunguka yamefungika kwenye ukamilifu, nidhamu isiyo na dosari. Vitu vinawajibika ndani ya nidhamu changamano katika uwiyo wa kimaumbile (takayyuf), na ukadiraji (taqdir). Kuhusiana na uwiyo wa kimaumbile (takayyuf), kila kimoja kinategemea chengine au vyengine. Hivyo kijani kibichi kinategemea (muhtaaj) maji na mwangaza wa jua ili kipatikane. Kijani kibichi chenyewe ni dhaifu kwa kuwa kinahitaji maji na mwangaza wa jua. Namna ya utegemezi (ihtiyaj) sio wa kiasi chochote tu, bali ni kwa kiwango maalum (qadar) na kiasi (nasbah). Kiwango (taqdir) kiko wazi katika hali zote tunazozihisi. Kama mwangaza wa jua ni wa kiwango maalum, mmea utastawi. Kama utakuwa mdogo utakunyaa. Zaidi ya hivyo, kama utakuzwa kupitia lenzi au kifaa chengine, unaweza kuudhuru mmea, na kupelekea mmea kuchomeka na kuunguza misitu. Kuhusiana na maji, tunaona kuwa baadhi ya mazao hustawi vizuri na kupea, kiasi kwamba mbubujiko wa ghafla wa maji huyafaa zaidi, ambapo kwa baadhi ya mazao kiwango kama hicho kitakuwa ni mafuriko yenye kudhuru mavuno yote. Katika zao moja, katika kipindi kimoja mvua huwa na manufaa, hupelekea kuyapevusha, wakati katika kipindi chengine, mvua husababisha mazao yaliopevuka kuharibika. Kuhusiana na maji, muundo wake ni kuwa kuchemka kwake hutegemea juu ya joto. Hata hivyo, utegemezi ni kuwa maji huchemka tu kwa mujibu wa kiwango cha joto. Hivyo nidhamu ina uundwaji maalum na viwango maalum.

Ni wazi kuwa vitu vyenyewe ni vyenye kutegemea nidhamu iliyowekwa juu yao na vyenyewe sio waanzilishi au waendeshaji wa nidhamu. Kama vingelikuwa hivyo, vingeweza kubadilisha nidhamu vinapotaka, ambapo hali sivyote ilivyo. Zingatia kuwa maji huchemka katika mbinyo maalum kwa kiwango maalum cha joto. Sio kanuni inayoendesha, wala kiwango kuwa ni vyenye kutawala maji au joto. Maji hayawezi kuanzisha uchemkaji wenyewe bila joto, au joto lolote tu, na kiwango maalum cha joto hakibadiliki, kwa kuwa zinaongozwa kwa namna maalum. Kwa hakika, kwa kutafakari juu ya vitu vyote tunavyovihisi tunapambanukiwa kwa uhakika kuwa havianzishi na kuongoza nidhamu ambayo imewajibishwa juu yavyo. Hivyo, bila shaka kuna Mmoja ambaye hahisiwi nasi moja kwa moja, Ambaye anaongoza na kuanzisha nidhamu kwa ajili ya vyote hivyo. Mwenyezi Mungu (swt) amesema,

[وَمِنْ آيَاتِهِ خُلُقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاختلاف السننكم وألوانكم^ع إن في ذلك لآياتٍ للعالمين]

“Na katika ishara zake ni kuumba mbingu na ardhi, na kutafautiana ndimi zenu na rangi zenu. Hakika katika hayo zipo ishara kwa wajuzi.” [Ar-Rum: 22].

Kwa kweli mambo yote na nidhamu inayoyatawala ni yenye kutokea na kuasisiwa na chengine kisichohisiwa. Basi vipi hao wanaodai kuwa ni hoja za kiakili katika fikra ya uyakinifu wanasema hayo?

Zaidi ya hivyo, Mwenyezi Mungu (swt) asema,

[أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ]

“Au hao wameumbwa pasipo kutokana na kitu chochote, au ni wao ndio waumbaji?” [TMQ At-Tur 52: 35].

Ibn Kathir ameelezea, أي: أوجدوا من غير موجد؟ أم هم أوجدوا أنفسهم؟ أي: لا هذا ولا هذا، بل الله هو الذي خلقهم وأنشأهم بعد أن yaani, wamepatikana kutokana na kisichokuwepo (ghayri mawjuud)? Au walijileta wenyewe? Yote sio sawa. Kwa hakika Mwenyezi Mungu ndiye Aliyewaumba na kuwaleta baada ya kuwa hawakuwa chochote.” Hivyo katika lugha, husemwa, خَلَقَ اللهُ الْإِنْسَانَ: أَوْجَدَهُ مِنَ الْعَدَمِ، أَنْشَأَهُ، “Mwenyezi Mungu (swt) amemuumba mwanaadamu: Amemleta kutokana na kisichokuwepo, amemuanzia na kumpa umbo”.

Mwenyezi Mungu (swt) ameumba viumbe na viumbe sio sawa Naye. Yeye (swt) ni mkubwa zaidi ya ulimwengu na sio mtegemezi juu ya chochote cha kumsimamia. Mwenyezi Mungu (swt) ni Azzalii, Asiyumbwa. Katika lugha, inasemwa kuhusu Azzalii, الأَزَلِيُّ ما لا أَوْلَ لَهُ “Kisicho na mwanzo ni kile kisicho na mtangulizi.” Hivyo, hakuna muendeshaji au muanzilishi kwa Azzalii. Pia inasemwa kuhusu Azzalii, الخَالِدُ الدَّائِمُ الْوُجُودِ لا بَدَأَ لَهُ “Azzalii, muda wote yupo, hakuna mtangulizi kwake Yeye” Wakati Mwenyezi Mungu (swt) akiwa ni Azzalii, yupo bila kuwa ameumbwa, vyote vyenye kuhisiwa vimeumbwa, viko chini ya nidhamu. Tendo la uumbaji (khalq) ni kukileta kitu bila kutokana na chochote. Vyote ambavyo vinapatikana duniani havina uwezo wa kuumba au kukitoa chengine bila kutokana na chengine (إبداع) (من عدم), ima kupitia kimoja kimoja au kwa pamoja. Hakuna kitu kimoja kimoja chenye uwezo wa kuumba au kuanzisha chengine bila kuwepo kwa chengine. Hata kwa vile vinavyojikamilisha kwa pamoja, vyote havina uwezo wa kuumba au kuanzisha chengine bila kuwepo chochote. Basi kwa vipi wale wanaodai kuwa ulimwengu wenyewe ni wa milele husema hivyo?

Kwa hakika, Ushahidi wa uwepo wa Mwenyezi Mungu (swt) unajionyesha katika kila chenye kuhisiwa. Vyote ni vitegemezi (muhtaa) kwa vyengine, mbali ya vyenyewe. Utegemezi wao ni wa namna halisi (takayyuf) ambao umelazimishwa kwao. Utegemezi wao pia unaonekana kuwa wa kadiri maalum (taqdiir), kwa kiwango na ukubwa maalum. Hivyo uumbaji wa vile tunavyovihisi ni hakika, kwa sababu kuwa kwao katika utegemezi humaanisha kuwa vimeumbwa na mwengine, na sio vyenyewe. Hivyo, wingi wote wa vile tunavyovihisi ni dalili ya wazi ya uwepo wa Mwenyezi Mungu (swt), bila ya Yeye visingekuwepo, wakati Yeye (swt) hafanani na vyote ambavyo Yeye (swt) amevumba.

Mwenyezi Mungu (swt) asema,

[قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ * اللهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ]

“Sema, Yeye Mwenyezi Mungu ni wa pekee (1). Mwenyezi Mungu Mkusudiwa (2). Hakuzaa wala hakuzaliwa (3). Wala hana anaye fanana naye hata mmoja (4).” [Surah al-Ikhlaas 112:1-4]

**Imeandikwa kwa Ajili ya Afisi Kuu ya Habari ya Hizb ut Tahrir na
Musab Umair – Wilayah Pakistan**